

Älgförvaltningen

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2009/10:239 Älgförvaltningen. I betänkande behandlas även 2 följd motionsyrkanden och 1 motionsyrkande från allmänna motionstiden 2010.

Regeringen föreslår i propositionen att den nuvarande organisationen av jakten efter älg ändras med syfte att åstadkomma en ekosystembaserad lokal älgförvaltning. Genom en ändring i jaktlagen (1987:259) införs en ny typ av älgskötselområden. Samtidigt föreslås att de nuvarande reglerna om licensjakt i licensområden, s.k. A-, B- och E-områden, förenklas. Genom ändringar i jaktförordningen avser regeringen att komplettera älgskötselområdena med en ny form av övergripande förvaltningsområden för samordning av älgjakten.

Regeringen föreslår att lagändringen träder i kraft den 1 januari 2012. Jakt enligt äldre bestämmelser ska dock få bedrivas t.o.m. den 29 februari 2012.

Miljö- och jordbruksutskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag. Utskottet föreslår att riksdagen ger regeringen till känna att regeringen bör se över den dubbla jakträtt som förekommer på renbetesfjällen. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag i frågan. Övriga motionsförslag avstyrks.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden	6
Lagförslaget	6
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Propositionen	9
Följdmotionen	9
Motion från allmänna motionstiden hösten 2010	9
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Lagförslaget

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259). Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:239.

2. Dubbel jakträtt

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om en översyn av den dubbla jakträtten. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:MJ2 yrkande 1 och avslår motion 2010/11: MJ395.

3. Älgförvaltningsgrupperna

Riksdagen avslår motion 2010/11:MJ2 yrkande 2.

Stockholm den 16 november 2010

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Johan Löfstrand (S), Christine Jönsson (M), Helén Pettersson i Umeå (S), Rune Wikström (M), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Per Åsling (C), Pyry Niemi (S), Johan Hultberg (M), Åsa Romson (MP), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD), Åsa Coenraads (M), Nina Lundström (FP) och Christina Höj Larsen (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2009/10:239 Älgförvaltningen. I propositionen föreslår regeringen att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259). Lagrådets synpunkter har beaktats i förslaget, men har endast lett till viss justering i lagtexten.

I betänkandet behandlas 2 följd motionsyrkanden och 1 motionsyrkande från allmänna motionstiden 2010.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 22 maj 2008 att tillkalla en särskild utredare för att se över älgförvaltningen och lämna förslag till de ändringar eller förenklingar som behövs för att skapa en förvaltningsmodell för älg som syftar till en ekosystembaserad lokal förvaltning (dir. 2008:63). Utredarens betänkande, Uthållig älgförvaltning i samverkan (SOU 2009:54), avgavs i juni 2009. Med utgångspunkt i betänkandet upprättade Jordbruksdepartementet en promemoria benämnd ”Utkast till lagrådsremiss. Älgförvaltningen”, Jo2010/1120. I promemorian hade regeringen återinfört en möjlighet till den typ av jakt som enligt nuvarande bestämmelser bedrivs som licensjakt. Promemorian skickades på remiss den 23 mars 2010.

Jakten efter älg regleras i 33 § jaktlagen (1987:259), 3–3 b §§ jaktförordningen (1987:905) samt i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om administration av jakt efter älg, kronhjort och stora rovdjur m.m. (NFS 2002:19). Jakten efter älg får som huvudregel endast ske efter licens av länsstyrelsen och inom ett område som länsstyrelsen har registrerat. Detta gäller inte om jakten endast avser älgkalv. Inom områden som inte har registrerats för älgjakt, får jakt på älgkalv ske utan licens under fem dagar, eller den kortare tid som länsstyrelsen bestämmer.

Ett licensområde ska vara av en sådan storlek och beskaffenhet i övrigt att det är lämpat för älgjakt. Länsstyrelsen får vägra att registrera ett område som licensområde, eller besluta om avregistrering, om området inte medger avskjutning av minst en vuxen älg om året (A-område). Om det finns särskilda skäl får dock länsstyrelsen registrera ett område med tilldelning av antingen en vuxen älg eller en älgkalv om året under en kort jakttid (B-område). Vidare får länsstyrelsen göra undantag och registrera områden som har en sammanhängande areal av minst 20 hektar, för jakt på en älgkalv om året under en längre jakttid (E-områden).

Utöver ovan nämnda undantag kan älgskötselområden inrättas enligt 33 § fjärde stycket jaktlagen och 3 § jaktförordningen. Länsstyrelsen får registrera ett område som älgskötselområde om det har en sådan storlek och arrondering att det medger vård av en i huvudsak egen älgstam (Ä-områden). Inom älgskötselområden får jakt ske utan licens. Ett älgskötselområde ska ha en skötselplan.

Länsstyrelserna ansvarar för älgförvaltningen på länsnivå. De beslutar bl.a. om registrering av licensområden för jakt och älgskötselområden, om det antal älgar som får fällas i respektive licensområde samt om jakttider, älgavgifter och vissa föreskrifter m.m.

Länsstyrelsens beslut om registrering av licensområden får enligt 54 § jaktlagen överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Övriga beslut enligt 33 § lagen får inte överklagas.

När det gäller länsstyrelsernas arbete med älgförvaltningen uppger regeringen att det mest omfattande arbetet bedöms vara registreringen av licens- och älgskötselområden. Under senare år ska det totala antalet av-, ny- och omregistreringar av sådana områden ha varit drygt 5 000 per år, där omregistreringar har stått för den största andelen.

Länsstyrelsens beslut om tilldelning till licensområden omfattar inte all älgmark då älgskötselområdenas arealer inte ingår. Regeringen menar att det finns svårigheter för länsstyrelsen att överblicka den jakt som sker inom älgskötselområdena, dels eftersom älgskötselområdenas planer kan revideras under den tid de löper, dels eftersom uppföljning av jakten sker i varierande grad. En brist i dagens system för älgförvaltning är därför enligt regeringen att det saknas egentliga möjligheter att få en överblick och ta ett övergripande ansvar för förvaltningen inom ett större område, t.ex. länet.

Utskottets överväganden

Lagförslaget

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag. Vidare bifaller riksdagen ett motionsyrkande om att regeringen bör se över den dubbla jakträtten. Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att avskaffa den dubbla jakträtten samt ett yrkande om älgförvaltningsgruppernas sammansättning.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att den nuvarande organisationen av jakten efter älg ändras i syfte att åstadkomma en lokalt förankrad och ekosystembaserad älgförvaltning. Målet är att få en livskraftig älgstam av hög kvalitet som är i balans med betesresurserna och en produktionsanpassad älgjakt. Vidare menar regeringen att administrationen av älgjakten bör förenklas. Älgjakten bör även i högre grad än i dag vara målstyrd.

Regeringen avser därför att större förvaltningsområden för en övergripande och samordnad älgförvaltning genom en ändring i jaktförordningen ska kunna inrättas i de län som hyser en jaktbar älgstam. Utgångspunkten är att ett sådant älgförvaltningsområde ska omfatta i huvudsak en egen älgstam. Inom varje älgförvaltningsområde bör en arbetsgrupp, en älgförvaltningsgrupp, tillsättas. Gruppen ska ha till uppgift att upprätta en älgförvaltningsplan för området. Planen bör vara föremål för årlig revision. Regeringen avser även att ge älgförvaltningsgruppen i uppdrag att lämna förslag om tilldelning av älgar för licensområden inom älgförvaltningsområdet.

I propositionen föreslås att de nuvarande älgskötselområdena ersätts med en ny form av älgskötselområden som är tillräckligt stora för att medge en avskjutning av minst tio vuxna älgar per år. Vidare föreslår regeringen att den bemyndigas att meddela föreskrifter om undantag från denna bestämmelse.

Enligt förslaget ska länsstyrelsen registrera älgskötselområden. Det ska vidare anges i jaktlagen att avregistrering får ske av ett älgskötselområde som inte är lämpat för älgjakt, inte uppfyller kravet på en viss storlek eller om förvaltningen inte sker i enlighet med föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Det nuvarande systemet med registrering av tre olika typer av licensområden och licenser för älgjakt bör enligt regeringen förenklas. Ett licensområde ska vara av en sådan storlek och beskaffenhet i övrigt att det är lämpat för älgjakt. Medger området inte avskjutning av minst en älgkalv

om året får länsstyrelsen vägra att registrera området eller avregistrera ett redan registrerat område. Jakt efter enbart älgkalv på andra områden får enligt förslaget liksom i dag ske under en begränsad tid. Länsstyrelsens beslut om registrering och avregistrering av licensområden och älgskötselområden får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Älgförvaltningssystemet ska gälla även i de delar av landet där medlemmar i en sameby har rätt att jaga.

Regeringen föreslår att lagändringen ska träda i kraft den 1 januari 2012. Jakt enligt äldre bestämmelser ska dock få bedrivas t.o.m. den 29 februari 2012, och det nya älgförvaltningssystemet ska därmed tillämpas fr.o.m. 2012 års jakt. Nuvarande A-, B- och E-områden ska omregistreras till licensområden utan ansökan, om de medger en avskjutning av minst en älgkalv om året och i övrigt är av den beskaffenheten att de är lämpade för älgjakt.

Motionerna

I motion MJ2 (S) yrkande 1 efterfrågas att regeringen gör en översyn av möjligheterna att undanröja dubbelregistreringen av älgjaktmark i fjällvärlden. I översynen ska ingå en lösning på de fall då kompensation krävs. Även i motion MJ395 riktas kritik mot den dubbla jakträtten. Registrering av älgjaktområdet måste förbehållas markägaren eller den till vilken markägaren upplåtit sin jakträtt. I motion MJ2 (S) yrkande 2 framförs en invändning mot att en representant från rennärningen ska ersätta en av representanterna från jägarna i älgförvaltningsgrupper i Jämtland, Västerbotten och Norrbotten. Den nödvändiga jämvikten i grupperna bör bibehållas genom en förbättrad sammansättning i de tre nordligaste länen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens lagförslag.

När det gäller frågan om den dubbla jakträtten, konstaterar utskottet att fastighetsägaren enligt 10 § jaktlagen har jakträtten på den mark som hör till fastigheten. Enligt 25 § rennäringslagen (1971:437) har en medlem i en sameby emellertid rätt att jaga på utmark inom de delar av byns betesområde som hör till renbetesfjällen i Jämtland eller lappmarkerna i Västerbottens och Norrbottens län när renskötsel är tillåten där. Jakträtten gäller på både statlig och privat mark och ingår i den bruksrätt som renskötselrätten utgör och är underkastad de begränsningar som följer av jaktlagstiftningen. En samebymedlem har dock inte ensamrätt till jakten på dessa marker eftersom markägaren har den jakträtt som följer med äganderätten till marken. Det finns således en ”dubbel” jakträtt.

Utskottet anser att det parallella nyttjandet av jaktmarken av såväl samer som andra jaktlag skapar en onödig konflikt mellan samebyar och ortsbefolkning. Enligt utskottets mening bör därför regeringen göra en översyn av möjligheterna att undanröja den dubbla jakträtten och återkomma

till riksdagen med ett förslag i frågan. I översynen bör det presenteras förslag på hur man löser de situationer då kompensation krävs. Detta bör ges regeringen till känna.

Med det anförda tillstyrker utskottet motion MJ2 (S) yrkande 1 och avstyrker motion MJ395 (M).

När det gäller älgförvaltningsgruppernas sammansättning vill utskottet anföra följande. Som ovan nämnts avser regeringen genom ändringar i jaktförordningen att komplettera älgskötselområdena med en ny form av övergripande förvaltningsområden. Tanken är att länsstyrelsen för varje älgförvaltningsområde ska utse en älgförvaltningsgrupp som efter förslag av jägarnas och markägarnas organisationer ska vara sammansatt av personer med bl.a. skoglig och jaktlig kompetens. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det bör finnas en jämvikt mellan jägar- och markägarintressena, men att markägarna, som är de som har ansvaret för vården av skogen, trots en jämn representation måste ges den starkaste ställningen i gruppen. För att uppnå det ska en representant för markägarna utses till ordförande i älgförvaltningsgruppen och denne ska ha utslagsröst vid lika antal röster vid omröstning. Tre ledamöter ska således representera markägarna inom och utom älgskötselområden och tre ska representera jägarna. Följaktligen delar utskottet även regeringens bedömning att en företrädare för rennäringen bör ersätta en av jägarrepresentanterna i förvaltningsgrupperna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, där samerna har jakträtt. Med det anförda avstyrker utskottet motion MJ2 (S) yrkande 2.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:239 Älgförvaltningen:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259).

Följdmotionen

2010/11:MJ2 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den s.k. dubbelregistreringen av jaktmark ovan odlingsgränsen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sammansättningen av älgförvaltningsgrupperna i de tre nordligaste länen.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:MJ395 av Krister Hammarbergh och Elisabeth Björnsdotter Rahm (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett avskaffande av dubbelregistrering vid älgjakt.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i jaktlagen
(1987:259)

Härigenom föreskrivs att 33 och 54 §§ jaktlagen (1987:259) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*33 §¹

Jakt efter älg får ske *endast* efter licens av länsstyrelsen och inom ett område som länsstyrelsen har registrerat (licensområde). *Detta gäller inte, om jakten endast avser älgkalv.*

Ett licensområde *skall* vara av sådan storlek och beskaffenhet i övrigt att det är lämpat för älgjakt. Länsstyrelsen får vägra att registrera ett område som licensområde eller besluta om avregistrering, om *området* inte medger en avskjutning av minst *ett vuxet djur* om året.

Utan hinder av bestämmelserna i andra stycket får ett område registreras som licensområde med tilldelning av

1. ett valfritt djur om året, om det finns särskilda skäl för en sådan registrering, eller

Jakt efter älg får ske efter licens av länsstyrelsen och inom ett område som länsstyrelsen har registrerat (licensområde). *Jakt efter älg får även ske utan licens inom ett område som länsstyrelsen har registrerat (älgskötselområde).*

Ett licensområde *ska* vara av sådan storlek och beskaffenhet i övrigt att det är lämpat för älgjakt. Länsstyrelsen får vägra att registrera ett område som licensområde eller besluta om avregistrering, om *områdets beskaffenhet* inte medger en avskjutning av minst *en älgkalv* om året.

Ett älgskötselområde ska vara lämpat för älgjakt och vara av sådan storlek att det medger en avskjutning av minst tio vuxna älgar om året. Länsstyrelsen får vägra att registrera ett område som älgskötselområde, om området inte uppfyller dessa krav. Länsstyrelsen får vidare besluta att avregistrera ett område som inte uppfyller kraven, eller om förvaltningen inte sker i enlighet med de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av denna lag.

I områden som inte omfattas av första stycket får jakt efter älg avse endast älgkalv.

2. en älgkalv om året, om området har en sammanhängande areal av minst tjugo hektar.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från första och tredje styckena.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från kravet i tredje stycket på att ett älgskötselområde ska vara av sådan storlek att det medger en avskjutning av minst tio vuxna älgar om året.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om älgskötselområden.

54 §²

Länsstyrelsens beslut enligt 33 § om registrering av licensområde får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. *Beslut enligt 12 § samt övriga beslut enligt 33 §* får inte överklagas.

Länsstyrelsens beslut enligt 33 § om registrering och avregistrering av licensområde eller älgskötselområde får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. *Andra beslut enligt denna lag* får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Föreskrifter om överklagande av sådana beslut som fattats av en myndighet med stöd av ett bemyndigande enligt denna lag meddelas av regeringen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. Älgjakt får dock bedrivas enligt äldre föreskrifter till och med den 29 februari 2012.

2. Ett område som har registrerats som licensområde enligt 33 § i dess äldre lydelse ska utan ansökan registreras som licensområde enligt 33 § första stycket, om området är av sådan storlek och beskaffenhet i övrigt att det är lämpat för älgjakt och medger en avskjutning av minst en älgkalv om året.

² Senaste lydelse 1995:65.